

KOMENTARZ

Brytyjska odpowiedź na rosyjską inwazję na Ukrainę

Przemysław Biskup, Aleksandra Koziół

1 marca w Warszawie odbyło się spotkanie premierów Mateusza Morawieckiego i Borisa Johnsona. Liderzy potwierdzili swoje wsparcie dla Ukrainy w obliczu rosyjskiej inwazji, a także zapowiedzieli kontynuację działań pomocowych. Jak dotąd Brytyjczycy wprowadzili szerokie sankcje oraz wzmocnili wojskową obecność na wschodniej flance NATO, jednak skuteczność tych działań będzie zależeć od dalszej koordynacji wysiłków z sojusznikami, w tym z Polską.

Jakie stanowisko zajęła Wielka Brytania wobec rosyjskiej inwazji na Ukrainę?

Wielka Brytania jednoznacznie potępiła atak Rosji na suwerenną i demokratyczną Ukrainę, uznając go za rażące naruszenie prawa międzynarodowego i Karty Narodów Zjednoczonych. Już pierwszego dnia inwazji premier Boris Johnson zapowiedział wprowadzenie poważnych sankcji wobec Rosji i Białorusi i zaapelował do sojuszników o podjęcie skoordynowanych działań. Wskazał też na konieczność odcięcia Rosji od systemu SWIFT oraz uniezależnienia Europy od importu ropy i gazu ziemnego z Rosji. Podjęte działania to kontynuacja [brytyjskiej polityki wobec Rosji](#), postrzeganej jako istotne źródło zagrożenia dla Zachodu.

Jaką rolę odegrali Brytyjczycy w okresie poprzedzającym obecną rosyjską agresję na Ukrainę?

Wielka Brytania aktywnie wzmacniała zdolności obronne Ukrainy od czasu rosyjskiej inwazji w 2014 r. W 2015 r. Brytyjczycy utworzyli misję szkoleniową „Orbital”, która do czasu obecnych walk przeszkoliła ponad 22 tys. żołnierzy ukraińskich, m.in. w obsłudze zachodniego uzbrojenia. W 2020 r. oba państwa zawarły umowy: o partnerstwie strategicznym i o pomocy Wielkiej Brytanii przy odbudowie ukraińskiej floty. Od listopada ub.r. Brytyjczycy dostarczali też uzbrojenie defensywne (m.in. pociski przeciwpancerne NLAW). W ramach prób dyplomatycznego zapobieżenia

wojnie odbyły się wizyty w Moskwie 10 i 11 lutego odpowiednio minister spraw zagranicznych Liz Truss i obrony Bena Wallace’a. 17 lutego w Kijowie Truss zapowiedziała zawarcie z Polską i Ukrainą trójstronnego porozumienia o współpracy ws. bezpieczeństwa, m.in. w ramach [Międzynarodowej Platformy Krymskiej](#), bezpieczeństwa cybernetycznego, energetycznego i informacyjnego.

Jakie są brytyjskie sankcje finansowe wobec Rosji?

Po brexicie [Wielka Brytania prowadzi samodzielną politykę ws. sankcji](#) koordynowaną dyplomatycznie z USA i UE. Najnowsze i stale rozszerzane sankcje brytyjskie wobec Rosji z 24 lutego uzupełniają pakiety wprowadzone w konsekwencji aneksji Krymu w 2014 r. i [ataku chemicznego w Salisbury w 2018 r.](#) Z uwagi na wiodącą w skali globu rolę brytyjskiego sektora giełdowego, bankowego i ubezpieczeniowego kluczowym narzędziem są sankcje finansowe. Brytyjskie władze odcięły największe rosyjskie banki detaliczne od systemu transakcji międzynarodowych SWIFT, od systemu rozliczeniowego kart VISA i Mastercard oraz zamroziły rezerwy Banku Centralnego Rosji i konta rosyjskich oligarchów na terenie Wielkiej Brytanii. Uniemożliwiły też gromadzenie kapitału i zaciąganie długów przez podmioty i władze rosyjskie na największym w Europie brytyjskim rynku finansowym.

KOMENTARZ PISM

Co obejmuje uzupełniający pakiet brytyjskich sankcji ekonomicznych i personalnych wobec Rosji?

Sankcje ekonomiczne obejmują zakaz eksportu do Rosji towarów z zakresu wysokich technologii, np. półprzewodników, urządzeń wiertniczych i rafinerii. Wielka Brytania jako pierwsza w Europie zamknęła też swoją przestrzeń powietrzną i morską dla jednostek rosyjskich. Sankcje personalne obejmują zamrożenie kapitału i zakaz wjazdu ponad 100 przedstawicieli rosyjskiej elity biznesowej i politycznej. W szczególności sankcje personalne objęły Władimira Putina, Siergieja Ławrowa i innych funkcjonariuszy państwa rosyjskiego, faktycznie kwestionując ich legitymację polityczną. Szereg brytyjskich podmiotów gospodarczych, w tym BP, zapowiedziało wycofywanie się z inwestycji w Rosji. W związku z udziałem Białorusi w agresji na Ukrainę rozszerzono na nią sankcje finansowe i ekonomiczne wobec Rosji.

Jak wygląda brytyjska pomoc materiałowa, ekonomiczna i humanitarna dla Ukrainy?

W 2021 r. Wielka Brytania udzieliła Ukrainie kredytów na modernizację wojskową i dostarczyła broń o łącznej wartości ok. 2 mln funtów. Obecnie koordynuje międzynarodowe dostawy uzbrojenia i zaopatrzenia wojennego (*lethal aid*). Ponadto 1 lutego przyznała Ukrainie ok. 2 mld funtów kredytu na realizację wspólnych projektów w zakresie infrastruktury i energetyki. Po rozpoczęciu walk 24 lutego Wielka Brytania zagwarantowała też dodatkowe pożyczki dla Ukrainy o wartości ok. 400 mln funtów. Brytyjska oficjalna pomoc humanitarna o wartości ok. 140 mln funtów obejmuje m.in. dostawy żywności, leków, ekwipunku medycznego, koców i odzieży oraz misje dystrybucyjne w Polsce i na Ukrainie. Władze brytyjskie umożliwiły też bezwizowy wjazd obywatelom Ukrainy mającym członków rodziny w Wielkiej Brytanii i przedłużyły o rok prawo pobytu Ukraińcom przebywającym w tym kraju.

Co utrudnia współpracę brytyjsko-unijną?

[W pobrexitowej Umowie o handlu i współpracy](#) zabrakło ram dla współpracy w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Obszar ten pominięto na wniosek strony brytyjskiej, która oceniła, że propozycje UE w tym zakresie nie odzwierciedlały znaczenia Wielkiej Brytanii dla europejskiego bezpieczeństwa. Spory unijno-brytyjskie dotyczą też [wdrażania granicy na wyspie Irlandii](#) i unijnych [połowów na wodach brytyjskich](#) (zwłaszcza przez rybaków z [Francji](#), sprawującej obecnie przewodnictwo UE). Kryzys bezpieczeństwa w Europie wyraźnie wskazuje na potrzebę ponownej oceny ram [współpracy UE z Wielką Brytanią w dziedzinie obrony i przemysłu zbrojeniowego](#). Znaczenie brytyjskiego zaangażowania w europejskie bezpieczeństwo ilustruje m.in. wysłanie 26 lutego dodatkowych sił lądowych, powietrznych i morskich na wschodnią flankę NATO. Brytyjczycy podwoili liczebność swojego kontyngentu w Estonii, gdzie są państwem ramowym dla wojsk Sojuszu. Ponadto marynarka brytyjska operuje na wschodzie Morza Śródziemnego, zaś lotnictwo – nad Polską i Rumunią.

Na czym mogą polegać dalsze działania Brytyjczyków?

Dalsze szybkie i skoordynowane z sojusznikami działania są kluczowe dla podtrzymania ukraińskiego oporu wobec Rosji. Warto, by Zjednoczone Królestwo jak najszybciej uruchomiło kolejny pakiet wsparcia wojskowego obejmujący broń ofensywną. Koordynacja dostaw sprzętu mogłaby się odbywać w oparciu o zaproponowany przez UE i zakładający współpracę z NATO system, którego centrum logistycznym będzie Polska. Dotychczasowe brytyjskie zaangażowanie stanowi jeden z filarów wschodniej flanki NATO i uwiarygadnia odstraszenie Rosji. Ponadto warto, aby w koordynacji z UE, USA i innymi sojusznikami zwiększono liczbę osób i podmiotów objętych sankcjami. Należy mieć nadzieję, że kontrole brytyjskich oddziałów RT i Sputnika przez regulatora Ofcom zakończą się cofnięciem im licencji. Wart powielenia w UE jest brytyjski model rozszerzania na Białoruś pakietu sankcji finansowych i ekonomicznych wobec Rosji.